

คำนำ

ข้าวไร่เป็นข้าวที่ปลูกในพื้นที่ดอน ตามเนินเขา ไหล่เขา ที่ราบสูง หรือตามหุบเขา ไม่มีการทำคันดินเพื่อกักเก็บน้ำ ส่วนใหญ่ข้าวไร่ปลูกในพื้นที่ซึ่งอาศัยน้ำฝนแต่เพียงอย่างเดียว ข้าวไร่สามารถจะปลูกเป็นพืชเดี่ยวหรือปลูกเป็นพืชแซมกับพืชอื่น ๆ เช่น ข้าวโพด - ถั่วลิสง ถั่วเหลือง ถั่วเขียว มันสำปะหลัง เป็นต้น พื้นที่ปลูกข้าวไร่ทั่วโลกประมาณ 19.1 ล้านเฮกตาร์ หรือประมาณ 13.2 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมดของโลก โดยประเทศทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีพื้นที่ปลูกข้าวไร่ประมาณ 4.6 ล้านเฮกตาร์ หรือประมาณ 13 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด สำหรับประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกข้าวไร่ประมาณ 961,000 เฮกตาร์หรือประมาณ 11.1 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมดของประเทศไทย (IRRI, 1984; O'Toole, 1986; Van Dat, 1986) และจากรายงานการสำรวจพื้นที่การปลูกข้าวไร่ของกองส่งเสริมพืชพันธุ์ กรมส่งเสริมการเกษตร (2529) ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกข้าวไร่ประมาณ 1,353,349 ไร่ ข้าวไร่ที่ปลูกในภาคเหนือของประเทศไทยมีประมาณ 134 พันธุ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้มีประมาณ 66 และ 73 พันธุ์ตามลำดับ แต่ยังไม่ได้รวมพันธุ์ข้าวไร่ในจังหวัดเลย พันธุ์ข้าวไร่ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวพื้นเมืองต้นสูงแตกกอต่ำ ใบยาว ใบกว้าง ใบไหม้ อ่อนแอต่อการทำลายของโรคและแมลง แต่มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่ำ (บริบูรณ์และคณะ, 2525) พันธุ์ข้าวไร่ที่เป็นพันธุ์แนะนำเพื่อให้เกษตรกรนำไปปลูกนั้นปัจจุบันยังมีพันธุ์น้อยมาก โดยทั่วไปคัดเลือกมาจากพันธุ์พื้นเมือง และให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ค่อนข้างต่ำ ดังนั้นในปัจจุบันนักปรับปรุงพันธุ์ จึงพยายามที่จะผสมพันธุ์และคัดเลือกพันธุ์ให้ได้ข้าวไร่จำนวนมากพันธุ์ขึ้น เพื่อให้ได้พันธุ์ที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่และให้ได้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่สูงขึ้น แต่การจะปรับปรุงพันธุ์ก็ควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการตอบสนองของข้าวต่อสภาพแวดล้อม การศึกษาข้าวไร่ในประเทศไทยยังมีน้อยมาก. (Somrith and Prommani, 1986)

วัตถุประสงค์ของการทดลอง ก็เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของลักษณะต่าง ๆ ของพันธุ์ข้าวต่อวันปลูก และการใช้การวิเคราะห์ปัจจัย เพื่อให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของผลผลิตและลักษณะทางสัณฐานวิทยา ซึ่งอาจจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงพันธุ์ข้าวต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved